

Bijlage: leeswijzer

Rol en positie van de provincie

De kerntaken van de provincie hebben met name betrekking op het ruimtelijk-fysieke domein (RO, water, milieu, energie, klimaat, landbouw, natuur, regionale bereikbaarheid), regionale economie, cultuur en de kwaliteit van het openbaar bestuur.

In de jaren die achter ons liggen is landelijk de omslag gemaakt van een filosofie van “je bent er van of niet” naar netwerksturing, en het besef dat ontwikkelingen zo snel gaan en de vraagstukken zo groot en veelomvattend zijn, dat geen enkele overheid daar alleen het antwoord op heeft. Alleen in netwerken van samenwerkende overheden en andere partijen kunnen die antwoorden gegeven worden. Daarmee worden die kerntaken steeds meer de bijdrage die de provincie kan leveren in het totaal van het handelen van het gehele netwerk dat nodig is om de grote vraagstukken het hoofd te bieden. In de aanloop naar de verkiezingen van 2019 is specifiek voor Zeeland het advies [Expliciete politiek; politiek en netwerksturing in de provincie Zeeland](#)¹ door het NSOB opgesteld. Die adviezen zijn verwerkt in de werkwijzen van Provinciale Staten (PS) en zijn nog steeds actueel. In de afgelopen drie jaar is met de strategische opgaven veel ervaring opgedaan met [netwerksturing](#)². Daaruit zijn ook in de evaluatie [lessen](#)³ voor de toekomst getrokken.

Inhoudelijke context

In 2014 is de [strategische visie Zeeland 2040](#)⁴ door Provinciale Staten vastgesteld. Die visie schetst een aantal “megatrends”, die nog steeds actueel zijn en vertaling in het denken en doen behoeven. Het gaat om de megatrends digitalisering, individualisering en verduurzaming.

Het denken in een netwerkbenadering rondom verduurzaming krijgt een nieuwe impuls door het [landelijke coalitie-akkoord Omzien naar elkaar, vooruitzien naar de toekomst](#)⁵. In de komende tien jaar zullen grote transitie moeten worden ingezet: een stikstofomslag met daaraan gekoppeld een transitie van het landelijk gebied, de transitie naar duurzame energievoorziening en het realiseren van een groot aantal woningen. Het Rijk ziet een grote rol voor de provincies in het realiseren van die transities. Enerzijds door de ruimtelijke puzzel te leggen van alle landelijke én regionale vraagstukken met ruimtelijke dimensies, anderzijds in het – samen met regionale partners – maken van prestatieafspraken om die transities ook daadwerkelijk uit te voeren. Hoe de provincies zich die rol voorstellen is door het IPO neergelegd in bijvoorbeeld de [IPO-visie Rol in de Ruimte](#)⁶.

¹ [NSOB-2019-Expliciete-politiek.pdf](#)

² [PS 28 maart 2019 - agendapunt 9.1 Statenvoorstel Veranderende Werkwijzen Provinciale Staten Zeeland met bijlagen](#)

³ [PS 23 juli 2021 - agendapunt 7.1 Statenvoorstel Tussentijdse Evaluatie Implementatie Veranderende Werkwijzen Provinciale Staten van Zeeland met bijlagen](#)

⁴ <https://www.zeeland.nl/sites/default/files/digitaalarchief/ZEE1301126.pdf>

⁵ <https://www.kabinetformatie2021.nl/documenten/publicaties/2021/12/15/coalitieakkoord-omzien-naar-elkaar-vooruitkijken-naar-de-toekomst>

⁶ <https://www.ipo.nl/media/ey1htn1o/position-paper-ipo-hoofdlijnen debat-bzk-26-januari-2022.pdf>

In de [Zeeuwse omgevingsvisie](#)⁷ ligt de algemene ruimtelijke toekomstvisie vast. Daarnaast hebben gemeenten, waterschap, provincie en vele Zeeuwse partners in de afgelopen bestuursperiode samengewerkt aan gezamenlijke strategieën, die inspelen op de grote transities. Door Provinciale Staten en de gemeenteraden zijn deze strategieën, zoals de [Regionale Energiestrategie \(RES\)](#)⁸, [de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland \(KAsZ\)](#)⁹, [de Zeeuwse Woonagenda](#)¹⁰ en [de Regionale Mobiliteitsstrategie Zeeland \(RMsZ\)](#)¹¹ vastgesteld. Deze gezamenlijke strategieën vormen logische bouwstenen voor de koers van de komende jaren en de verdere (uitvoerings)afspraken met het Rijk. Het komt er nu op aan om juist die volgende stap, namelijk die naar uitvoering, samen te zetten.

Voor de vormgeving van de samenwerking tussen Rijk en regio zijn belangrijke lessen te trekken uit het proces van [Wind in de Zeilen](#)¹². Goede bestuurlijke verhoudingen en persoonlijk vertrouwen vanaf het begin, en daadwerkelijke samenwerking – dat wil zeggen samen nadenken over vraagstukken én oplossingen en de schouders zetten onder realisatie ervan – zijn daarin sleutelbegrippen.

Om zelf bijdragen te kunnen leveren en politieke prioriteiten te kunnen stellen is ook inzicht in de financiële positie van de provincie nodig. In de [voorjaarsnota 2022](#)¹³ wordt onder meer het financiële perspectief van de provincie meer in detail geschetst.

Bestuurlijke context

Deze grote rol van de provincies in de grote inhoudelijke transities zal meer dan ooit een beroep doen op de netwerkvaardigheden van de provincies.

We hebben in Zeeland een voorsprong doordat we het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) hebben, een overlegtafel waar alle Zeeuwse overheden aan deelnemen. Samen met de partners is door het OZO een [samenwerkingsagenda](#)¹⁴ opgesteld, die een basis biedt voor een gezamenlijke inzet op de opgaven die voor ons liggen.

Door de Raad voor het Openbaar Bestuur zijn verschillende adviezen opgesteld voor de vormgeving en invulling van de wisselwerking tussen Rijk en regio rondom de grote

⁷ [PS 11/12 november 2021 - agendapunt 7.2 Statenvoorstel Zeeuwse Omgevingsvisie met bijlagen en 7.2.1 aangenomen moties en amendementen - https://voor.zeeland.nl/omgevingsvisie/downloads](#)

⁸ [PS 9 en 10 juli 2020 - agendapunt 8.6 Statenvoorstel RES 1.0 https://www.zeeuwseenergieakkoord.nl/res-10/bibliotheek](#)

⁹ [PS 8 oktober 2021 - agendapunt 8.1 Statenvoorstel Klimaatadaptatiestrategie Zeeland https://www.zeeland.nl/energie-en-klimaat/aanpak-klimaatadaptatie](#)

¹⁰ [https://www.zeeland.nl/sites/default/files/202111/Zeeuwse%20woonagenda%20Samen%20op%20weg%20naar%20een%20toekomstbestendige%20woningvoorraad.pdf](#)

¹¹ [PS 17 december 2021 - agendapunt 8.1 Statenvoorstel Regionale Mobiliteitsstrategie https://www.zeeland.nl/sites/default/files/digitaalarchief/ZEE2100250.pdf](#)

¹² [4e voortgangsrapportage Wind in de Zeilen | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

¹³ [https://www.zeeland.nl/publicaties-en-bekendmakingen/publicaties/voorjaarsnota-2021](#)

¹⁴ [https://www.samenzeeland.nl/nieuws/zeeuwse-overheden-zetten-samenwerking-voort](#)

transities. [Rol nemen, ruimte geven](#)¹⁵ gaat in op de verhouding en werkwijzen tussen regio en Rijk. [Droomland of niemandsland](#)¹⁶ heeft betrekking op de interne samenwerking binnen regio's. [Rust-Reinheid-Regelmaat](#)¹⁷ ten slotte gaat in op de financiële verhoudingen die passend zijn bij die nieuwe rolverdeling tussen overheden.

Maatschappelijke context

Tegelijkertijd pakken de provincies die meer aftekende middenpositie, die hun ook zichtbaarder zal maken voor de inwoners, op in een periode waarin het vertrouwen tussen overheid en burgers af lijkt te nemen. Hier ligt vermoedelijk een relatie met de megatrends van individualisering en digitalisering (o.a. sociale media) die al in Zeeland 2040 werden onderkend. Het is van groot belang dat alle overheden gezamenlijk werken aan het terugwinnen van het vertrouwen van de inwoners. Verschillende studies, zoals de [Atlas van afgehaakt Nederland](#)¹⁸, onderzoeken waar dat afhaken geografisch plaatsvindt en welke oorzaken aan te geven zijn. Die oorzaken zitten niet zozeer in te weinig inspraak en participatie, maar in de effecten van het brede handelen van de overheid. Er lijkt een verband te bestaan met aspecten van brede welvaart, het algemene welbevinden van inwoners, die op gespannen voet kunnen staan met te grote aandacht op kosteneffectiviteit in het overheidshandelen.

Door de HZ Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving is het rapport [Leven in Zeeland](#)¹⁹ opgesteld, dat mede vanuit dit perspectief de kwaliteit van leven in Zeeland onderzoekt. Daarmee geeft dit rapport ook belangrijke aandachtspunten voor de vraagstukken waar we ons voor gesteld zien, waar een politieke positiebepaling wenselijk is.

¹⁵ <https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/publicaties/2021/05/11/advies-rol-nemen-ruimte-geven>

¹⁶ <https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/publicaties/2021/06/24/adviesrapport-droomland-of-niemandsland>

¹⁷ <https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/publicaties/2021/03/11/adviesrapport-rust-reinheid-regelmaat>

¹⁸ <https://kennisopenbaarbestuur.nl/rapporten-publicaties/atlas-van-afgehaakt-nederland/>

¹⁹ <https://www.zeeland.nl/actueel/hoe-ervaren-inwoners-de-kwaliteit-van-leven-zeeland>